

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

**PROGRAMUL DE ACTIVITATE
AL GUVERNULUI REPUBLICII
MOLDOVA 2015-2018**

Chișinău, 2015

CUPRINS

PREAMBUL	3
I. COMBATAREA CORUPȚIEI	6
II. POLITICA EXTERNĂ, SECURITATEA ȘI APĂRAREA	9
III. REINTEGRAREA ȚĂRII ȘI CONSOLIDAREA STATALITĂȚII	11
IV. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ, SPORIREA COMPETITIVITĂȚII ȘI CREAREA LOCURILOR DE MUNCĂ	12
V. JUSTIȚIA ȘI DREPTURILE OMULUI	23
VI. AFACERILE INTERNE ȘI SIGURANȚA CETĂȚEANULUI	28
VII. BUNA GUVERNARE	29
VIII. POLITICI SOCIALE PROACTIVE	32
IX. EDUCAȚIA	34
X. SĂNĂTATEA	35
XI. CULTURA	36
XII. TINERET ȘI SPORT	37
XIII. MASS-MEDIA	37
XIV. DIASPORA	39
XV. MINORITĂȚI NAȚIONALE	40
XVI. PROTECȚIA MEDIULUI	40
XVII. SOCIETATEA CIVILĂ	41

Preambul

Prezentul Program, care stă la temelia activității Guvernului Republicii Moldova pentru anii 2015-2018, își propune ca obiectiv principal creșterea bunăstării, siguranței și calității vieții cetățenilor, în special prin: dezvoltarea economiei și facilitarea creării locurilor de muncă bine plătite, eradicarea corupției și garantarea supremației legii, asigurarea securității personale, fortificarea capacității de apărare a țării, prestarea serviciilor publice accesibile și cost-eficiente, asigurarea protecției sociale pentru grupurile vulnerabile ale populației.

Cea mai sigură cale pentru atingerea acestor obiective este integrarea europeană. Pentru aceasta, Guvernul își propune să creeze toate premisele necesare care, odată valorificate, vor asigura eligibilitatea Republicii Moldova privind obținerea statutului de țară-candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană. Pentru îndeplinirea dezideratului în cauză, la baza Programului de activitate al Guvernului a fost pusă implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, în special prin realizarea Planului național de acțiuni, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 808 din 7 octombrie 2014.

Guvernul Republicii Moldova va pleda în continuare pentru dezideratul de reintegrare a țării, acesta reprezentând una dintre prioritățile de bază ale procesului de guvernare. Soluția politică a conflictului va fi corelată cu obiectivul de integrare europeană a țării. Reglementarea definitivă a conflictului trebuie să asigure caracterul viabil, democratic, independent și suveran al statului reunificat.

Aceste obiective urmează să fie realizate într-un context complex, caracterizat prin scăderea încrederii cetățenilor în instituțiile statului, prin creșterea vulnerabilității sectorului bancar și a presiunilor fiscale, la care se adaugă proximitatea conflictului armat din estul Ucrainei și recesiunea economică din regiune, cauzată de respectiva criză, dar și prin divizarea societății, alimentată de retorica iresponsabilă a unor politicieni locali.

Pe termen scurt, preocupările majore ale Guvernului Republicii Moldova sînt orientate spre înlăturarea riscurilor la adresa securității interne și externe a statului, spre stabilizarea sectorului bancar, spre sancționarea și combaterea fraudelor financiare, spre asigurarea unui echilibru între consolidarea fiscală sustenabilă și impulsivitatea dezvoltării economice, precum și spre protejarea veniturilor cetățenilor.

Pe termen mediu, prioritățile Cabinetului de miniștri includ:

- Sporirea bunăstării cetățeanului prin asigurarea unei creșteri economice incluzive și susținerea grupurilor vulnerabile ale societății;
- Combaterea corupției;

- Reformarea justiției și a instituțiilor de drept, care să garanteze supremația legii;
- Reintegrarea țării;
- Asigurarea accesului la educație și sănătate de calitate;
- Sporirea calității serviciilor prestate cetățenilor, reducerea costurilor administrative și a decalajelor de dezvoltare regionale, inclusiv prin realizarea reformei teritorial-administrative și a descentralizării;
- Asigurarea securității economice, financiare și energetice a țării.

Pentru asigurarea unei creșteri economice optime, durabile și incluzive, politicile economice vor avea la bază următoarele principii-cheie: libertatea economică și condițiile egale pentru toți agenții economici, concurența loială, sprijinul antreprenoriatului, echilibrarea intereselor angajaților cu cele ale angajatorilor, inclusiv prin adoptarea unui nou Cod al muncii, stabilitatea macroeconomică și responsabilitatea financiar-bancară, consolidarea securității energetice. Eforturile Guvernului vor fi orientate spre sporirea competitivității și calității mărfurilor autohtone, creșterea exporturilor, inclusiv prin majorarea investițiilor în infrastructura economică, dezvoltarea agriculturii moderne și performante, crearea unui mediu atractiv și motivant pentru investiții.

Totodată, Guvernul își propune să construiască o societate bazată pe modelul social european. În această ordine de idei, sarcinile-cheie sînt investițiile în dezvoltarea resursei umane, asigurarea șanselor egale, redistribuirea corectă și justă a veniturilor către grupurile defavorizate și garantarea protecției cetățeanului împotriva oricărui gen de discriminare. Investițiile în educație, știință, dezvoltarea tehnologiei informației și a serviciilor electronice reprezintă fundamentul unei societăți și al unei economii bazate pe cunoaștere și inovare. Transformarea sistemului educațional în unul relevant pentru dezvoltarea personală și cea profesională a cetățeanului este imperativă. În domeniul ocrotirii sănătății vom insista pe continuarea și aprofundarea reformelor, astfel încît locuitorii satelor și orașelor noastre să aibă, în egală măsură, acces la servicii de sănătate publică, medicale și farmaceutice de calitate.

Scopul final al actului de guvernare, pe care ne angajăm să îl înfăptuim, este un stat puternic, care să servească poporul. Un stat cu instituții corecte și drepte, care acționează în baza principiului transparenței și eficienței. Un stat unde funcționează legea, unde instituțiile de drept sînt depolitizate, unde justiția se face în interesul cetățeanului, iar banul public este cheltuit în interesul public. Un stat în care corupția și crima sînt efectiv combătute, iar prioritare sînt respectul pentru drepturile și libertățile omului, refacerea spiritului comunitar și întărirea solidarității. Pentru a reuși în acest angajament, vom apela la resurse profesionale interne și externe.

Următoarele principii vor fi aplicate întregului conținut al Programului:

- Producerea unor transformări majore în domeniile prioritare;
- Asigurarea continuității reformelor inițiate;
- Asigurarea integrității și profesionismului în actul de guvernare;
- Garantarea transparenței, responsabilității și predictibilității guvernării;
- Comunicarea coerentă și uniformă a Guvernului;
- Obținerea rezultatelor sesizabile pentru cetățeanul simplu.

I. COMBATEREA CORUPȚIEI

A. Politici anticorupție, independența și eficiența instituțiilor

1. Adoptarea unei Strategii privind sistemul național de integritate pentru a oferi o soluție de evitare a dublărilor de competențe, a îmbunătăți conlucrarea, specializarea și sincronizarea eforturilor întreprinse de organele de prevenire și combatere a corupției (Centrul Național Anticorupție, Procuratura Anticorupție, Comisia Națională de Integritate și instanțele/judecătorii specializați în examinarea cauzelor de corupție).
2. Invitarea unei misiuni de experți ai Uniunii Europene pentru a oferi sprijin în activitatea organelor de drept și a instanțelor/judecătorilor specializați în examinarea cauzelor de corupție.
3. Delimitarea clară a atribuțiilor de combatere a cazurilor de corupție mare și consolidarea capacităților Centrului Național Anticorupție și Procuraturii Anticorupție în acest sens. Asigurarea independenței funcționale a acestor instituții, în conformitate cu cerințele Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană.
4. Revizuirea Codului de procedură penală în vederea înlăturării impedimentelor formale pentru investigarea cu succes a actelor de corupție, cu implicarea expertizei Consiliului Europei.
5. Revizuirea cadrului legal în vederea reducerii regimului de imunități pentru persoanele cu funcții de demnitate publică și cu statut special în cadrul procedurilor penale și contravenționale.
6. Evaluarea implementării Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015 și adoptarea noii Strategii anticorupție în baza prevederilor actualului Program.

B. Combaterea corupției politice

1. Adoptarea Legii cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, după consultări suplimentare cu experții societății civile, inclusiv prin consolidarea mecanismului de neadmitere sub nici o formă a finanțărilor din afara țării.
2. Crearea unui mecanism de implementare uniformă a formulei de stabilire a plafonului mijloacelor financiare ce pot fi virate în fondul electoral al concurentului electoral, precum și instituirea răspunderii juridice pentru nedeclararea sau depășirea cheltuielilor de plafon.
3. Adoptarea de către organele competente pentru instituțiile specializate (fisc, organe de drept etc.) a normelor metodologice referitoare la modul și procedurile de verificare a rapoartelor privind veniturile și cheltuielile

partidelor politice, inclusiv în perioada campaniei electorale, de reflectare și raportare a cheltuielilor.

4. Instruirea ofițerilor de urmărire penală în vederea examinării uniforme și sub toate aspectele a cazurilor de corupere electorală.

C. Combaterea corupției în organele de drept și justiție

1. Modificarea cadrului legal pentru limitarea marjei de discreție a angajaților organelor de drept și de control în scopul prevenirii corupției și asigurării previzibilității legii. Promovarea principiului de rotație în ocuparea funcțiilor manageriale din sistemul judiciar și procuratură, precum și a altor măsuri menite să prevină crearea relațiilor corporatiste în interiorul sistemului judiciar și în procuratură.
2. Asigurarea funcționalității sistemelor de repartizare aleatorie a dosarelor și de înregistrare audio a ședințelor de judecată.
3. Verificarea prioritara de către organele competente a provenienței legale a averilor judecătorilor și procurorilor.
4. Dezvoltarea normelor metodologice specifice actorilor din sectorul justiției cu privire la denunțarea eficientă a coruperii active.
5. Corelarea nivelului de salarizare a responsabililor din domeniul anticorupție (judecători, procurori, angajați ai Centrului Național Anticorupție și Comisiei Naționale de Integritate).

D. Combaterea îmbogățirii ilicite și confiscarea produselor infracțiunilor de corupție și conexe

1. Asigurarea implementării legislației cu privire la îmbogățirea ilicită, confiscarea specială și confiscarea extinsă a bunurilor provenite din infracțiuni de corupție și conexe acestora, precum și crearea mecanismului de confiscare civilă.
2. Crearea cadrului legislativ necesar pentru organizarea activității de investigare financiară, depistare, urmărire și conservare a bunurilor provenite din infracțiuni pentru asigurarea confiscării acestora, inclusiv pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiuni, în special prin infracțiuni de corupție și conexe.
3. Crearea unei structuri cu competențe de identificare, recuperare și administrare a bunurilor provenite din activități infracționale și aflate pe teritoriul Republicii Moldova sau peste hotarele ei.
4. Specializarea procurorilor, a ofițerilor de investigații și de urmărire penală în desfășurarea investigațiilor financiare paralele pe cauze de corupție și conexe corupției, în vederea depistării bunurilor provenite din astfel de infracțiuni.

E. Combaterea fraudării utilizării fondurilor externe

1. Semnarea acordurilor bilaterale de colaborare între Centrul Național Anticorupție și Procuratură, pe de o parte, și Oficiul European Antifraudă (OLAF), pe de altă parte.
2. Dezvoltarea cadrului național de incriminare a utilizării contrar destinației, în situație de conflict de interese și a delapidării fondurilor europene și internaționale, în conformitate cu prevederile Convenției privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene din 1995 și altor convenții internaționale în materie, potrivit cerințelor Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană.
3. Investigarea și tragerea la răspundere penală a vinovaților pentru utilizarea neconformă a fondurilor oferite Republicii Moldova din asistență externă, în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană și altor convenții internaționale în materie.

F. Controlul averilor, intereselor personale și al conflictelor de interese

1. Înlăturarea inadvertențelor cadrului național de reglementare a cadourilor, a conflictelor de interese, a restricțiilor și incompatibilităților pentru diferite categorii de agenți publici și asigurarea implementării lui.
2. Perfecționarea mecanismului de declarare a veniturilor și proprietăților, a intereselor și conflictelor de interese, excluderea fenomenului de deținere a bunurilor prin intermediul persoanelor interpuse, introducerea mecanismului confiscării civile.
3. Reformarea Comisiei Naționale de Integritate, inclusiv a modului de organizare, a atribuțiilor și a procedurilor aplicate la efectuarea controlului averilor și intereselor personale, al respectării regimului juridic al conflictului de interese, incompatibilităților și restricțiilor.
4. Dezvoltarea mecanismului de verificare a provenienței averilor persoanelor cu funcții de demnitate publică și întreprinderea măsurilor corespunzătoare față de cei care nu își pot justifica proprietățile.

G. Integritatea instituțională și servicii publice pe platforme electronice

1. Adoptarea unei legi privind protecția avertizorilor de integritate, în conformitate cu cele mai bune practici și recomandări ale Consiliului European, în contextul instituirii raportării obligatorii a actelor de corupție din partea agenților publici.

2. Ajustarea cadrului legislativ în vigoare ce reglementează activitatea diferitor categorii de agenți publici la standardele europene.
3. Îmbunătățirea cadrului legislativ privind testarea integrității profesionale a agenților publici și introducerea garanțiilor suplimentare pentru desfășurarea testării în cazul judecătorilor.
4. Dezvoltarea codurilor deontologice și asigurarea mecanismelor instituționale viabile de respectare a normelor de etică profesională în sectorul public.
5. Instruirea agenților publici în vederea respectării cerințelor de integritate profesională în sectorul public și desfășurarea campaniilor de informare a populației cu privire la riscurile la care se expun în cazul coruperii agenților publici, al oferirii ilegale a cadourilor și al exercitării influențelor necorespunzătoare asupra lor.
6. Reducerea vulnerabilității la corupție a prestatorilor de servicii publice prin extinderea numărului de servicii prestate pe platforme electronice; promovarea avantajelor oferite de e-Guvernare în rîndul populației și al mediului de afaceri.

II. POLITICA EXTERNĂ, SECURITATEA ȘI APĂRAREA

A. Politică externă

1. Promovarea unei politici externe consecvente și echilibrate în scopul asigurării parcursului european și al consolidării relațiilor cu partenerii internaționali.
2. Realizarea asocierii politice și integrării economice cu Uniunea Europeană și aprofundarea relațiilor bilaterale cu statele sale membre.
3. Implementarea cu succes a agendei de asociere, avînd drept scop obținerea statutului de țară-candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană.
4. Aprofundarea parteneriatului strategic cu România pentru integrarea europeană a Republicii Moldova.
5. Consolidarea relațiilor strategice multidimensionale de bună vecinătate cu Ucraina, cu accent pe integrarea europeană.
6. Avansarea dialogului strategic cu SUA.
7. Dinamizarea dialogului politic cu Federația Rusă în vederea normalizării relațiilor bilaterale, inclusiv în domeniile comercial-economic, energetic și migrațional, valorificînd pe deplin potențialul Tratatului de prietenie și cooperare.
8. Dezvoltarea potențialului de cooperare cu o serie de țări precum Canada, Japonia, Republica Populară Chineză, Republica Turcia, Statul Israel, Republica Coreea, Republica India, Statul Qatar, dar și cu alți actori globali și regionali în ascensiune.

9. Menținerea relațiilor cu statele membre ale CSI, în special – pe dimensiunea comercial-economică – cu Republica Belarus și Republica Kazahstan.
10. Promovarea unei diplomații economice active și realizarea unor acțiuni și mecanisme suplimentare pentru atragerea investițiilor străine și promovarea exportului de mărfuri și servicii, în mod special prin valorificarea potențialului Acordului privind instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător.
11. Dezvoltarea unui program de promovare a exporturilor moldovenești competitive pe piețele externe, în special pe piața Uniunii Europene.
12. Atragerea de investiții, capital străin și know-how, recuperarea, consolidarea și extinderea pozițiilor pe piețele externe.
13. Promovarea și protejarea intereselor și potențialului economic al Republicii Moldova prin intermediul organizațiilor internaționale la care aceasta este parte, inclusiv al Organizației Mondiale a Comerțului.
14. Promovarea dialogului cu partenerii externi în scopul identificării unei soluții politice pentru reintegrarea țării și retragerea formațiunilor militare străine.
15. Încheierea procedurii de monitorizare a Republicii Moldova de către Consiliul Europei și trecerea la etapa postmonitorizare.
16. Dezvoltarea unor mecanisme suplimentare pentru protejarea drepturilor și intereselor cetățenilor, precum și ale agenților economici ai Republicii Moldova peste hotare.
17. Consolidarea cooperării cu UE în domeniul politicii externe, de securitate și apărare.
18. Continuarea cooperării cu NATO (în cadrul IPAP și al altor programe) în scopul consolidării statutului de neutralitate, în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, și al fortificării capacității de apărare a statului.
19. Consolidarea relațiilor și participarea consecventă în activitatea organizațiilor internaționale, regionale și subregionale relevante (ONU, OSCE, Consiliul Europei, OCEMN, SEECF, ICE, GUAM etc.) pentru promovarea intereselor și priorităților naționale, îmbunătățirea imaginii și sporirea credibilității Republicii Moldova în cadrul acestora și pe arena internațională, precum și asigurarea sprijinului necesar în realizarea obiectivelor strategice de modernizare și integrare europeană a țării.

B. Securitate și apărare

1. Reformarea și modernizarea sectorului de apărare și securitate.
2. Adaptarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova pentru a face față situației pe plan internațional, inclusiv prin valorificarea cooperării cu Uniunea Europeană în domeniul politicii de securitate.

3. Profesionalizarea Armatei Naționale, inclusiv prin creșterea ponderii militarilor prin contract.
4. Perfecționarea cadrului legal și instituțional. Sporirea capacităților, eficienței și transparenței instituțiilor din sectorul de securitate și apărare.
5. Revizuirea structurii, atribuțiilor, responsabilităților și a modului de luare a deciziilor în guvernarea sistemului de securitate și apărare națională.
6. Crearea unui mecanism integrat de planificare a securității și apărării naționale. Consolidarea capacităților de management al securității și apărării naționale în situații de criză.
7. Consolidarea controlului democratic asupra forțelor armate.
8. Elaborarea și implementarea programelor de asigurare a securității informaționale.

III. REINTEGRAREA ȚĂRII ȘI CONSOLIDAREA STATALITĂȚII

1. Asigurarea unui dialog permanent cu partenerii externi și organizațiile internaționale în vederea sprijinirii procesului de reglementare a conflictului transnistrean și de reintegrare a țării.
2. Continuarea eforturilor de elaborare a statutului juridic special al regiunii transnistrene în cadrul negocierilor în formatul „5+2”, promovarea la nivel național a unei viziuni consolidate cu privire la reglementarea conflictului transnistrean.
3. Sporirea rolului UE și SUA în procesul de reglementare, în vederea creșterii randamentului negocierilor în formatul „5+2”.
4. Realizarea acțiunilor orientate spre asigurarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană și a liberei circulații a persoanelor, a bunurilor și a serviciilor între cele două maluri ale Nistrului.
5. Identificarea mecanismelor de aplicare în regiunea transnistreană a Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, prevăzută de Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană.
6. Promovarea interacțiunii dintre comunitățile de afaceri de pe ambele maluri ale Nistrului.
7. Colaborarea cu Uniunea Europeană și Ucraina în vederea securizării frontierei moldo-ucrainene.
8. Extinderea mandatului Misiunii EUBAM și intensificarea procesului de cooperare cu aceasta.
9. Promovarea obiectivului privind retragerea necondiționată de pe teritoriul Republicii Moldova a forțelor armate și a stocurilor de muniții ale Federației Ruse, conform prevederilor constituționale și angajamentelor internaționale existente.

10. Continuarea eforturilor de transformare a actualei operațiuni de menținere a păcii într-o misiune multinațională civilă sub mandat internațional.
11. Menținerea stabilității în Zona de Securitate și eficientizarea activității în cadrul mecanismelor Comisiei Unificate de Control.
12. Atragerea asistenței și expertizei partenerilor externi în vederea promovării procesului de reglementare.
13. Implicarea plenară a autorităților administrației publice centrale în realizarea politicilor de reintegrare a țării; intensificarea activității grupurilor de lucru sectoriale pentru identificarea soluțiilor la problemele cu care se confruntă populația de pe ambele maluri ale Nistrului.
14. Realizarea proiectelor umanitare, sociale și de infrastructură în regiunea transnistreană și crearea condițiilor de reintegrare în spațiul politic, economic, financiar-bancar, social și informațional al Republicii Moldova.
15. Lansarea, cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, a unei platforme de comunicare, cu participarea instituțiilor mass-mediei, a reprezentanților societății civile etc. de pe ambele maluri ale Nistrului. Informarea locuitorilor din regiunea transnistreană a Republicii Moldova despre esența politicilor promovate de Guvern și beneficiile reintegrării statului.

IV. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ, SPORIREA COMPETITIVITĂȚII ȘI CREAREA LOCURILOR DE MUNCĂ

A. Dezvoltarea mediului de afaceri și a climatului investițional

1. Asigurarea protecției dreptului de proprietate, a respectării obligațiilor contractuale și a prevenirii tentativelor de preluare abuzivă a afacerilor.
2. Simplificarea procedurilor și reducerea costurilor de înregistrare și lichidare benevolă a unei afaceri.
3. Lansarea unui mecanism instituționalizat de soluționare a disputelor investiționale.
4. Aprobarea unui nou Cod al muncii.
5. Introducerea transparenței depline a tuturor societăților comerciale înregistrate în Republica Moldova. Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice.
6. Reducerea numărului de servicii publice prestate agenților economici contra plată, extinderea e-serviciilor și aplicarea universală a conceptului de ghișeu unic.
7. Optimizarea procedurilor de licențiere a afacerilor.
8. Promovarea principiului instituirii unui mecanism unic de eliberare a actelor permissive (ghișeu unic).

9. Simplificarea procesului de raportare financiară și statistică prin elaborarea și lansarea unei platforme unice de raportare la Inspectoratul Fiscal de Stat, Casa Națională de Asigurări Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Biroul Național de Statistică.
10. Consolidarea instituției analizei impactului de reglementare în procesul de creație legislativă, inclusiv în cadrul procesului de armonizare a legislației naționale cu cea europeană, neadmiterea aprobării fără analiza impactului de reglementare a actelor normative și legislative care afectează sectorul privat.
11. Racordarea politicilor de suport a întreprinderilor mici și mijlocii la principiile „Small Business Act for Europe”.
12. Facilitarea participării beneficiarilor naționali la programele tematice ale UE: Programul „Competitivitatea întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii” (COSME 2014-2020); Programul-cadru de cercetare și inovare (2014-2020) – „ORIZONT 2020”, programele clusteriale regionale, susținute de Strategia UE pentru Regiunea Dunării (2014-2020) și Programele de cooperare regională (2014-2020).
13. Diversificarea instrumentelor de finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii din surse externe de finanțare; canalizarea spre acest sector a liniilor de credit externe, inclusiv prin intermediul companiilor de leasing și microfinanțare.
14. Capitalizarea fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii. Extinderea Programului de atragere a remitențelor în economia națională „PARE 1+1”.
15. Dezvoltarea programelor de susținere antreprenorială a tinerilor și femeilor din zonele rurale și de adaptare a companiilor la „economia verde”.
16. Susținerea sectoarelor productive ale economiei prin crearea și dezvoltarea instrumentelor infrastructurii antreprenoriale, și anume: parcuri industriale, cluster, zone economice libere, parcuri științifico-tehnologice, incubatoare de afaceri și de inovare.
17. Majorarea volumului de investiții publice și eficientizarea procesului de alocare a finanțelor publice destinate dezvoltării infrastructurilor necesare businessului, având în vedere principiul dezvoltării echilibrate a regiunilor țării.
18. Încurajarea cooperării antreprenorilor și integrarea lor în rețelele regionale și globale de producție și comerț, precum și introducerea unor practici europene de management în scopul creșterii potențialului național de export.
19. Atragerea investițiilor străine în sectoarele competitive ale economiei și în cele cu valoare adăugată, inclusiv prin cofinanțarea proiectelor investiționale.
20. Reorganizarea Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor din Moldova, aflate în subordinea Ministerului Economiei.
21. Reducerea barierelor administrative la export, cu accent pe producătorii mici și mijlocii.

B. Inovații, cercetare și dezvoltare tehnologică

1. Reformarea guvernării sistemului național de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare în vederea adoptării unui model mai deschis, incluziv și transparent.
2. Asigurarea accesului pe bază de competiție la programele de finanțare de stat în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării.
3. Elaborarea cadrului legislativ de suport pentru firmele inovaționale, inclusiv a Legii privind fondurile venture (capitalurile de risc); liberalizarea politicii comerciale și fiscale aferente transferului tehnologic și implementării inovațiilor tehnologice.
4. Restructurarea și consolidarea Agenției Naționale pentru Inovare și Transfer Tehnologic.
5. Dezvoltarea unor instrumente de finanțare competitivă a firmelor orientate spre inovarea produselor, a proceselor, a marketingului și a managementului.
6. Intensificarea legăturilor inovaționale dintre firme, instituțiile educaționale și instituțiile de cercetare.
7. Facilitarea relaționării și integrării tehnologice a firmelor autohtone și străine (business angels, investitori venture, innovation camps).
8. Susținerea integrării inovatorilor și cercetătorilor moldoveni în circuitul global al inovațiilor și ideilor.
9. Susținerea proiectelor de parteneriat public-privat în domeniul dezvoltării tehnologice și implementarea inovațiilor în economia națională și în sfera socială.

C. Transparentizarea și consolidarea sectorului financiar-bancar

1. Armonizarea legislației în domeniul financiar-bancar, al pieței de capital și de asigurări cu *acquis*-ul comunitar și cu cele mai bune practici ale Uniunii Europene; elaborarea unor noi legi sau/și îmbunătățirea celor existente privind Banca Națională a Moldovei, instituțiile financiare și Comisia Națională pentru Piața Financiară.
2. Transparentizarea drepturilor de proprietate în instituțiile financiare bancare și nebancale și dezvăluirea proprietarilor instituțiilor financiare și beneficiarilor efectivi ai acestor instituții pentru minimizarea riscurilor de creditare, de preluare corporativă ostilă și de fraudă financiară. Lansarea Registrului unic de stat al valorilor mobiliare, cumulat cu Depozitarul central de stat, și creșterea transparenței acționarilor până la beneficiarii finali.
3. Identificarea beneficiarilor efectivi ai companiilor înregistrate în jurisdicțiile ce nu implementează standardele internaționale de transparență, inclusiv din

zonele *off-shore*, și asigurarea aplicării standardelor internaționale de transparență prin elaborarea amendamentelor la cadrul legislativ în vigoare.

4. Aplicarea testului *fit and proper* (standarde minime de integritate și transparență) pentru acționarii din sistemul financiar al Republicii Moldova, indiferent de mărimea cotei de participare în capitalul instituțiilor financiare.
5. Însăsprirea cerințelor și a sancțiunilor referitoare la guvernarea instituțiilor financiare, respectarea normelor prudențiale și gestionarea riscului bancar, inclusiv a sancțiunilor pentru gestionare inadecvată.
6. Elaborarea unei legi speciale de prevenire și gestionare a crizelor financiare.
7. Elaborarea legislației naționale pentru integrarea companiilor de leasing în sectorul financiar național.
8. Creșterea graduală a fondului de garantare a depozitelor.
9. Atragerea în Republica Moldova a filialelor și sucursalelor societăților financiare cu o bună reputație internațională.
10. Implementarea legislației relevante a Uniunii Europene în domeniul prevenirii spălării banilor și combaterii finanțării terorismului, precum și stabilirea parteneriatelor operaționale cu instituțiile UE.
11. Modernizarea infrastructurii pieței de capital și sporirea accesului la investiții în valori mobiliare corporative și de stat.
12. Examinarea posibilității de implementare a mecanismului de tranzacționare continuă pe piața reglementată de capital.
13. Asigurarea accesului în timp real la cotațiile bursiere aferente valorilor mobiliare tranzacționate pe piața reglementată de capital.
14. Perfecționarea cadrului legislativ în scopul stimulării tranzacțiilor efectuate cu valori mobiliare, inclusiv tranzacționarea valorilor mobiliare de stat.

D. Politici fiscale și administrare fiscală și vamală eficientă

1. Eficientizarea legislației fiscale, consolidarea și unificarea unor impozite pentru reducerea poverii fiscale asupra mediului de afaceri.
2. Elaborarea și adoptarea unui nou Cod fiscal și a unui nou Cod vamal, care să asigure predictibilitatea, transparența, siguranța, echitatea și claritatea politicilor fiscale și vamale.
3. Examinarea posibilității de introducere a cotei unice a impozitului pe venitul persoanelor fizice și juridice, precum și a unei taxe/impozit de lux pentru persoanele fizice cu venituri mari (*wealth tax*).
4. Reexaminarea sistemului de impozitare a veniturilor fondurilor nestatale de pensii și a sistemului de deducere a contribuțiilor către acestea, precum și a sistemului de impozitare a activității societăților.

5. Revederea sistemului de evaluare și reevaluare a bunurilor imobiliare în scopuri fiscale.
6. Revederea sistemului de cheltuieli permise spre deducere de către agenții economici în scopuri fiscale.
7. Revizuirea sistemului de taxe rutiere și a sistemului de impozitare a deținătorilor de patentă de întreprinzător.
8. Stabilirea taxei pentru efectuarea procedurilor vamale în sumă fixă pentru unele servicii specifice activității vamale, conform standardelor Organizației Mondiale a Comerțului și Uniunii Europene.
9. Introducerea principiului de înregistrare benevolă în calitate de plătitor de TVA indiferent de rulaj; simplificarea procedurii de restituire a TVA.
10. Implementarea programelor de conformare a contribuabililor și dezvoltarea capacităților de management al riscurilor; implementarea Strategiei de conformare a persoanelor fizice cu venituri mari.
11. Excluderea activităților improprii din competențele Serviciului Fiscal de Stat.
12. Implementarea „Contului unic” de achitare a obligațiilor fiscale.
13. Implementarea Sistemului informațional automatizat „Sistemul de management al cazurilor”.
14. Implementarea sistemului de declarare, raportare fiscală și achitare electronică.
15. Aplicarea instrumentelor vamale moderne de analiză a riscurilor; intensificarea măsurilor de prevenire și combatere a contrabandei.
16. Consolidarea capacităților auditului postvămuire.
17. Modernizarea sistemelor informaționale vamale pentru asigurarea interoperabilității cu sistemele informaționale europene.
18. Implementarea ghișeului unic bazat pe interacțiunea electronică dintre autoritatea vamală și alte autorități competente.
19. Facilitarea transportului internațional de mărfuri prin implementarea Noului Sistem Computerizat de Tranzit (NCTS), conform standardelor europene.
20. Dezvoltarea sistemului de Tarif Vamal Integrat al Republicii Moldova (TARIM), în conformitate cu cel comunitar.
21. Instituirea mecanismului de obținere a statutului de exportator autorizat (*approved exporter*) prin elaborarea amendamentelor la Codul vamal și a actelor normative subsidiare acestuia, care vor asigura implementarea mecanismului în cauză.
22. Introducerea mecanismului de „Import Control System” și „Export Control System”.
23. Implementarea conceptului de management integrat al frontierei de stat.
24. Îmbunătățirea sistemului de depunere a garanțiilor solicitate de organele vamale pentru a preveni apariția unor obligații vamale.

25. Fortificarea capacităților echipelor vamale mobile pentru asigurarea unui control eficient în interiorul țării, inclusiv în perimetrul transnistrean.
26. Revizuirea principiilor și a conceptului de aplicare a răspunderii pentru comiterea încălcărilor legislației vamale, în sensul neadmiterii aplicării unor amenzi exagerat de mari pentru încălcările minore sau care nu au prejudiciat încasările la bugetul de stat.

E. Protecția concurenței și eliminarea monopolurilor din economia națională

1. Consolidarea capacităților de analiză economică, financiară și juridică ale Consiliului Concurenței în vederea sesizării și combaterii încălcărilor legislației concurențiale.
2. Revizuirea cadrului normativ de reglementare a mediului de afaceri privind compatibilitatea cu Legea concurenței, sub aspectul identificării barierelor de intrare pe piață.
3. Elaborarea legislației secundare pentru implementarea legilor-cadru în domeniul concurenței, ajutorului de stat și al publicității.
4. Asigurarea accesului echitabil și nediscriminatoriu la infrastructuri-cheie controlate de stat (telecomunicații, transport, infrastructuri portuare și aeroportuare etc.).
5. Eficientizarea monitorizării mediului concurențial pentru asigurarea competiției loiale și încurajarea intrării pe piață a noilor companii, în vederea demonopolizării sectoarelor economice.
6. Îmbunătățirea procesului și a mecanismului de avizare a proiectelor de legi și acte normative care se referă la aspecte de concurență, ajutor de stat și publicitate.
7. Dezvoltarea dialogului cu autoritățile publice centrale și locale, cu autoritățile de reglementare, cu asociațiile profesionale și de business pentru îmbunătățirea implementării legislației concurențiale.
8. Asigurarea transparenței și aplicarea *acquis*-ului comunitar în domeniul ajutorului de stat.

F. Infrastructura calității, securitatea industrială și protecția consumatorului

1. Dezvoltarea și implementarea cadrului legal orizontal conform practicii Uniunii Europene în domeniile standardizării, acreditării, infrastructurii de evaluare a conformității, metrologiei, precum și al protecției consumatorilor.
2. Preluarea sistemului european de infrastructură a calității și crearea premiselor pentru semnarea Acordului dintre Republica Moldova și UE de recunoaștere a conformității produselor industriale.

3. Ajustarea infrastructurii și instituirea mecanismului de coordonare a activității de supraveghere a pieței în conformitate cu cerințele UE.
4. Dezvoltarea sistemului național de laboratoare, inclusiv private, pentru testarea inofensivității și calității produselor.

G. Administrarea proprietății publice

1. Profesionalizarea managementului executiv și a consiliilor de administrație ale întreprinderilor de stat, creșterea transparenței privind formarea și componența consiliilor de administrație, inclusiv prin elaborarea și implementarea indicatorilor de performanță.
2. Efectuarea auditului de performanță și a inspectărilor financiare la companiile aflate în proprietatea statului.
3. Consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice centrale și locale în procesul de implementare și monitorizare a proiectelor de parteneriat public-privat.

H. Dezvoltarea agriculturii moderne

1. Asigurarea securității alimentare a țării prin dezvoltarea dinamică a sectorului agroindustrial, orientat spre asigurarea pieței interne cu produse autohtone competitive.
2. Reducerea constrângerilor regulatorii pentru producătorii agricoli prin eliminarea barierelor birocratice din sector.
3. Simplificarea procedurilor de înregistrare și acces la finanțare în condiții avantajoase (subvenții, granturi, credite ieftine), a procedurilor de import și export, a procedurilor de control al calității și testare.
4. Liberalizarea reală a pieței inputurilor agricole.
5. Facilitarea accesului produselor agricole moldovenești pe noi piețe de desfacere, inclusiv prin obținerea condițiilor de acces liber pe piață.
6. Modernizarea și restructurarea lanțului agroalimentar în scopul conformării la cerințele Uniunii Europene privind siguranța alimentelor și la standardele de calitate.
7. Reformarea sistemului de învățământ, cercetare științifică, extensiune rurală, precum și crearea sistemului integrat de informare în agricultură.
8. Asigurarea accesului la finanțare pentru modernizarea utilajului și a infrastructurii agricole. Eficientizarea și raționalizarea sistemului de subvenționare în agricultură pentru asigurarea accesului echitabil și nediscriminatoriu al producătorilor agricoli la subvenții, în vederea creșterii

productivității și a competitivității agriculturii, precum și a stimulării transferului tehnologic și a serviciilor de extensiune.

9. Creșterea oportunităților de ocupare a forței de muncă în domeniul nonagricol și sporirea veniturilor în mediul rural.
10. Auditarea externă a costurilor care stau la baza tarifelor de testare și acreditare, aplicate de laboratoarele de stat aflate la autofinanțare, în vederea reducerii acestora.
11. Stimularea concurenței prin atragerea investițiilor în laboratoarele private și scoaterea acestui sector de sub monopolul statului.
12. Simplificarea procedurilor de eliberare de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a certificatului fitosanitar, a certificatului de inofensivitate și a certificatului de conformitate.
13. Perfecționarea cadrului legislativ aferent reglementării mecanismului de recunoaștere unilaterală a certificatelor fitosanitare și sanitar-veterinare emise în alte state, în special în Uniunea Europeană, SUA, Canada și Japonia.

I. Dezvoltare regională echilibrată

1. Asigurarea unui potențial socioeconomic și funcțional competitiv al regiunilor de dezvoltare în scopul garantării unei creșteri echilibrate.
2. Crearea condițiilor pentru atragerea și distribuția echitabilă în regiuni a investițiilor de capital.
3. Sporirea calității și a impactului participării regiunilor în cadrul cooperării transfrontaliere și a euroregiunilor. Stabilirea de noi parteneriate cu țările din vecinătate.
4. Elaborarea planului de amenajare a teritoriului național și a planurilor regionale de amenajare a teritoriului.
5. Consolidarea capacităților instituționale ale agențiilor de dezvoltare regională și altor actori implicați în implementarea politicii de dezvoltare regională.
6. Introducerea planificării și finanțării multianuale a proiectelor realizate din fondurile de dezvoltare regională.

J. Energetică

1. Integrarea Republicii Moldova în piața energetică europeană prin transpunerea *acquis*-lui Uniunii Europene în domeniul energetic și realizarea proiectelor de interconexiune prioritare.
2. Elaborarea și adoptarea cadrului normativ în domeniul energetic în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană și

acquis-ul comunitar, în special Pachetele energetice pentru piața energiei electrice și cea a gazelor naturale.

3. Diversificarea căilor și surselor de aprovizionare cu gaze naturale și energie electrică:
  - sporirea securității energetice în sectorul gazelor naturale prin operaționalizarea gazoductului Ungheni–Iași și construcția tronsonului Ungheni–Chișinău;
  - explorarea și dezvoltarea potențialului propriu de resurse de gaze și țiței în regiunea de sud a țării și adoptarea Legii petrolului;
  - examinarea fezabilității construcției depozitului subteran de stocare a gazelor naturale;
  - demararea implementării proiectelor de interconexiune în domeniul energiei electrice cu România.
4. Asigurarea activității eficiente a SA „Termoelectrica” (creată în baza reorganizării sistemului termoenergetic din mun. Chișinău), precum și crearea unei platforme performante de generare a energiei electrice și termice prin asigurarea modernizării întreprinderii respective.
5. Implementarea proiectelor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie, inclusiv prin intermediul Agenției pentru Eficiență Energetică și al Fondului pentru eficiență energetică.
6. Reducerea intensității energetice și a consumului specific de energie în toate sectoarele economiei naționale prin implementarea Programului național pentru eficiență energetică 2011-2020 și a planurilor naționale de acțiuni în domeniul eficienței energetice.
7. Valorificarea surselor regenerabile de energie prin implementarea Planului național de acțiuni în domeniul energiei din surse regenerabile pentru anii 2013-2020 și a legislației secundare aferente.
8. Asigurarea cadrului legislativ, instituțional și operațional pentru o concurență reală, deschiderea efectivă a pieței, precum și stabilirea prețului la energie în mod transparent și echitabil.
9. Îmbunătățirea guvernantei corporative în întreprinderile energetice cu capital de stat, precum și asigurarea transparenței și a bunei guvernări în sectorul energetic.

K. Transport

1. Implementarea Strategiei de transport și logistică pe anii 2013-2022.
2. Organizarea sistemului instituțional al autorităților administrative de certificare, supraveghere și control de siguranță feroviară, navală și din domeniul infrastructurii drumurilor, conform modelelor larg răspândite și implementate în statele Uniunii Europene.

3. Elaborarea, aprobarea și implementarea normelor tehnice, a standardelor europene de calitate și siguranță la proiectarea, construcția, reabilitarea și întreținerea drumurilor, la clasificarea drumurilor după nivelul de întreținere, periodicitate, specificațiile de lucrări, tipul de îmbrăcăminte, precum și a standardelor de cost pentru întreținerea curentă a drumurilor publice.
4. Formarea și implementarea sistemului de atribuire și întreținere a drumurilor pe bază de contracte multianuale și de performanță.
5. Continuarea lucrărilor de reabilitare a drumurilor naționale în proces de execuție, lansarea și avansarea maximă în realizarea noilor proiecte de reabilitare a drumurilor naționale, de construcție a drumurilor de ocolire pentru localități, de reabilitare a drumurilor de conexiune cu centrele sociale (școli, grădinițe, puncte medicale, oficii poștale și servicii ale administrației publice locale).
6. Lansarea unui proiect comun Moldova, România și Ucraina, care să prevadă conectarea acestor țări printr-un serviciu feroviar de transport pasageri de mare viteză.
7. Introducerea standardelor europene de siguranță și calitate la toate tipurile de transport și implementarea politicilor destinate modernizării infrastructurii, parcului de mijloace de transport antrenate în serviciile de transport regulat de pasageri, sporirea siguranței serviciilor de transport și introducerea auditului siguranței rutiere.
8. Implementarea de către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor a serviciilor electronice e-Autorizații, inclusiv e-CEMT (Autorizația Conferinței Europene a Miniștrilor de Transport), și a sistemului de management inteligent integrat în transporturile rutiere, oferirea accesului la procurarea de servicii prin sisteme de vânzări electronice, introducerea biletului electronic etc.
9. Implementarea unui mecanism de dezvoltare sustenabilă a operatorilor de transport public, inclusiv prin crearea unui cadru normativ transparent, expectabil, a unui mediu competitiv, nediscriminatoriu, care ar oferi acces companiilor moldovenești la piețele externe ale serviciilor de transport, pentru dezvoltarea Republicii Moldova ca centru regional de tranzit și combaterea transporturilor ilicite.
10. Elaborarea politicilor de implementare a obligației de deservire publică în transportul public feroviar interurban de pasageri.
11. Lansarea procesului și realizarea lucrărilor de reabilitare a infrastructurii feroviare.
12. Dezvoltarea și lansarea terminalelor logistice multimodale.
13. Extinderea și modernizarea capacităților portuare și asigurarea navigabilității râurilor Nistru și Prut (până la Ungheni) în scopul conectării la rețelele logistice internaționale. Stimularea accesului operatorilor la piața serviciilor de transport naval și sporirea gradului de integrare cu alte tipuri de transport.

L. Construcții

1. Eliminarea constrângerilor de ordin administrativ și normativ pentru obținerea actelor permise în sectorul construcțiilor – promovarea Codului urbanismului și construcțiilor.
2. Reformarea sistemului de emitere a certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construcție prin reducerea numărului de proceduri și a termenului de obținere a lor.
3. Continuarea reformării sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor.
4. Asigurarea calității în construcții prin:
  - atestarea specialiștilor;
  - verificarea și expertizarea documentației de proiect pentru construcții;
  - efectuarea controlului calității lucrărilor de construcții și producerii materialelor de construcții.
5. Facilitarea implementării inovațiilor și tehnologiilor noi în construcții și producerea materialelor de construcție.
6. Reformarea sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor prin armonizarea cu reglementările europene.
7. Reformarea modului de gestionare a fondului locativ și modificarea Legii condominiului în fondul locativ.
8. Promovarea cerințelor minime de performanță energetică a clădirilor și elaborarea Programului național de reabilitare termică a blocurilor locative.
9. Promovarea politicilor de asigurare cu locuințe a tinerilor și categoriilor de persoane socialmente vulnerabile, inclusiv prin realizarea proiectelor de construcție a locuințelor pentru categoriile de populație menționate.

M. Societatea informațională, tehnologia informației și comunicațiilor

1. Implementarea multisectorială a Strategiei naționale de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”.
2. Dezvoltarea infrastructurii comunicațiilor electronice, cu extinderea accesului și conectivității, și crearea condițiilor de dezvoltare continuă a rețelelor publice de comunicații electronice în bandă largă, implementarea serviciului universal în domeniul comunicațiilor electronice, reglementarea și gestionarea eficientă a spectrului de frecvențe radio.
3. Tranziția de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră cu acoperire națională.

4. Eficientizarea administrării și asigurarea utilizării în comun a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice existente, precum și promovarea concurenței rețelelor și serviciilor.
5. Liberalizarea și dezvoltarea pieței serviciilor poștale și îmbunătățirea calității, diversității și accesului la serviciile poștale.
6. Crearea condițiilor pentru elaborarea și valorificarea conținutului național digital.
7. Creșterea gradului de alfabetizare digitală, dezvoltarea competențelor digitale și a incluziunii digitale.
8. Elaborarea unei viziuni strategice intersectoriale, stabilirea obiectivelor specifice și determinarea intervențiilor necesare pentru asigurarea securității cibernetice a Republicii Moldova.
9. Crearea condițiilor necesare pentru ridicarea competitivității industriei IT pe plan regional și internațional prin adoptarea Legii privind parcurile din industria IT și a Strategiei sectoriale de sporire a competitivității industriei IT.
10. Implementarea Cadrului de interoperabilitate guvernamental și a recomandărilor privind interconectarea și interoperabilitatea conținutului/resurselor autohtone.
11. Re-ingineria proceselor existente de acordare a serviciilor publice în scopul prestării acestora în format electronic.
12. Crearea Centrului de excelență în domeniul IT, în parteneriat cu companii multinaționale și donatori.
13. Utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicații moderne pentru ridicarea calității serviciilor în cazuri de urgență prin crearea Serviciului național unic pentru apelurile de urgență 112.
14. Sporirea nivelului de securitate al registrelor publice de importanță statală, în primul rând al Registrului de stat al populației, precum și a gradului necesar de securitate al documentelor de identitate și de călătorie.

V. JUSTIȚIA ȘI DREPTURILE OMULUI

A. Asigurarea continuității și finalității reformelor în justiție

1. Accelerarea implementării Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016. Optimizarea hărții instanțelor de judecată și specializarea judecătorilor, precum și crearea completelor specializate, inclusiv în judecătoriile de primă instanță, pentru a asigura calitatea deciziilor, repartizarea aleatorie eficientă a dosarelor, îmbunătățirea administrării și optimizarea cheltuielilor de întreținere a instanțelor de judecată.
2. Perfecționarea mecanismului de numire și promovare a judecătorilor, reducerea vechimii în muncă în funcția de judecător necesare pentru numirea la curțile de

apel și la Curtea Supremă de Justiție, reglementarea posibilității de numire în instanțele de judecată de toate nivelurile a persoanelor cu înalte calități morale și profesionale din afara sistemului judecătoresc.

3. Revizuirea normelor de procedură și de organizare a sistemului judecătoresc pentru asigurarea independenței interne a judecătorilor și pentru excluderea oricărei implicări din partea președinților sau vicepreședinților instanțelor de judecată în procesul de examinare a cauzelor.
4. Monitorizarea și contribuirea la implementarea eficientă a Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor. Clarificarea și consolidarea funcțiilor Inspecției Judiciare.
5. Diminuarea duratei proceselor prin limitarea numărului acțiunilor civile introduse abuziv, reducerea la minimum a necesității înfățișării părților la proces, degrevarea instanțelor de cauze minore, modernizarea procesului de citare.
6. Asigurarea calității deciziilor instanțelor de judecată, unificarea practicii judiciare și reformarea regulilor privind motivarea deciziilor instanțelor de judecată pentru garantarea dreptului la un proces echitabil.
7. Reformarea Institutului Național al Justiției, inclusiv a administrării acestuia pe baze paritare (judecători, procurori, mediul academic).
8. Instituirea unui nou mecanism de numire a judecătorilor de instrucție și de exercitare a atribuțiilor de către aceștia.
9. Monitorizarea implementării cadrului legal cu privire la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a organelor sale pentru consolidarea capacității acestora, diminuarea marjei de discreție în procesul de luare a deciziilor, asigurarea transparenței activității, precum și pentru revizuirea, la necesitate, a prevederilor în vigoare din domeniu.

B. Reformarea organelor procuraturii, excluderea influenței politice și creșterea transparenței activității acestora

1. Asigurarea implementării standardelor comunitare în activitatea procuraturii.
2. Implementarea prioritara a Concepției de reformă a procuraturii, inclusiv prin:
  - a) adoptarea noii Legi a procuraturii în termene proximе după primirea avizului Comisiei de la Veneția, care să asigure:
    - consolidarea instituțiilor de autoadministrare a procuraturii ca garant al independenței procurorilor și asigurarea independenței (autonomiei) financiare a procuraturii și a organelor de autoadministrare (similar magistraților);
    - garantarea unui proces corect de selectare, numire, promovare, evaluare și tragere la răspundere disciplinară a procurorilor;

- concretizarea competențelor procuraturii în domeniul penal și a raporturilor cu alte entități de stat abilitate cu competențe în domeniul anchetei penale;
  - revizuirea modului de sesizare a procuraturii de către instituțiile publice și funcționari în scopul limitării influenței externe asupra instituției și a procesului de gestionare a cauzelor penale (neadmiterea discuțiilor în format politico-administrativ, a solicitării de către terți a informațiilor și luarea de măsuri pe cauze penale concrete în conformitate cu hotărârile Curții Constituționale și legislația procesuală);
  - aplicarea unei practici uniforme de adoptare a soluțiilor legale în desfășurarea activității procuraturii, în special în cadrul procesului penal;
  - optimizarea hărții procuraturilor corelativ cu harta judecătoriilor și asigurarea dotării corespunzătoare cu personal și condiții tehnice (sedii, mijloace tehnice, auto, resurse financiare pentru expertize, comisii rogatorii, traduceri, citări);
  - sporirea independenței procesuale a procurorilor și stabilirea unor reguli clare care să reglementeze relațiile cu procurorii ierarhic superiori, cu precădere în partea care vizează preluarea și redistribuirea dosarelor penale;
  - continuarea practicilor de specializare a procurorilor pe cauze specifice;
  - revizuirea funcționării procuraturilor specializate, inclusiv constituirea structurilor competente și specializate în combaterea criminalității organizate (grupări criminale, infracțiuni contra securității statului, terorism, contrabandă, infracțiuni economico-financiare, crime cibernetice, trafic);
  - implementarea unui sistem de responsabilitate instituțională și individuală, concomitent cu corelarea nivelului de remunerare a procurorilor cu cel al magistraților (judecătorilor);
  - dezvoltarea sistemului informațional destinat procuraturii, organelor de urmărire penală și instanțelor de judecată în scopul de a asigura trecerea treptată la conceptul de „e-Dosar”;
- b) modificarea procedurii de numire a procurorului general în vederea asigurării independenței și excluderii oricărei influențe politice;
- c) revizuirea competențelor procuraturii și limitarea acestora în alte domenii de interes public;
- d) implementarea reformelor în domeniul urmăririi penale, cu asigurarea abordării complexe și coordonate a acestei probleme (coordonarea și sincronizarea schimbărilor structurale și de competență în procuratură, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție, Serviciul Vamal).

C. Drepturile omului

1. Elaborarea și asigurarea realizării Planului de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2016-2019. Asigurarea implementării recomandărilor formulate pentru Republica Moldova în cadrul Mecanismului de Evaluare Periodică Universală a Drepturilor Omului.
2. Modificarea legislației naționale, dezvoltarea politicilor cuprinzătoare și coordonate în vederea prevenirii și combaterii tuturor formelor de violență. Crearea mecanismului de susținere a victimelor violenței și de supraveghere a executării ordonanțelor de protecție.
3. Sporirea gradului de informare și educare a populației în domeniul violenței în familie și abuzului sexual prin campanii informaționale permanente.
4. Dezvoltarea mecanismului de finanțare și asigurarea resurselor financiare suficiente pentru serviciile de asistență și protecție a victimelor violenței domestice.
5. Asigurarea și promovarea drepturilor copilului în conformitate cu standardele internaționale, în particular cu Convenția ONU privind drepturile copilului din 1989, luând în considerare prioritățile identificate în contextul concret al Republicii Moldova, în particular pentru grupurile vulnerabile.
6. Dezvoltarea mecanismelor de prevenire și combatere a tuturor formelor de exploatare, abuz, neglijare și violență împotriva copiilor.
7. Îmbunătățirea sistemului de identificare și asistență a copiilor în situații vulnerabile, care presupune participarea copiilor în procesul decizional.
8. Implementarea măsurilor axate pe promovarea drepturilor copilului în cadrul familiei și instituțiilor, precum și consolidarea capacităților părinților și îngrijitorilor de a asigura dezvoltarea copilului.
9. Consolidarea capacităților instituționale ale camerelor de audiere a minorilor, inclusiv a instituției interviuatorilor. Specializarea actorilor din justiție responsabili pentru lucrul cu minorii. Crearea și dezvoltarea Centrului pentru asistența copiilor victime și martori ai infracțiunilor.
10. Aplicarea obligatorie a planurilor individuale pentru minorii aflați în custodie și a programelor de învățământ profesional și general. Dezvoltarea sistemului de asistență psihologică a minorilor aflați în custodie.
11. Respectarea drepturilor persoanelor aflate în locuri de detenție, prevenirea și combaterea torturii, îmbunătățirea sistemului de reabilitare a acestora. Asigurarea reorganizării serviciilor medicale din penitenciare.
12. Dezvoltarea metodelor de asistență psihosocială a persoanelor aflate în arest preventiv.
13. Construcția unui nou penitenciar și demararea procesului de construcție a caselor de arest.

14. Respectarea drepturilor omului în procesul de urmărire penală, conform prevederilor art. 5 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.
15. Monitorizarea implementării legislației cu privire la aplicarea măsurilor și sancțiunilor noncustodiale.
16. Consolidarea instituției probațiunii, asigurarea folosirii obligatorii a planurilor individuale pentru beneficiarii sistemului de probațiune și utilizarea monitorizării electronice a subiecților probațiunii.
17. Fortificarea mecanismului de reparare de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzelor în instanțele de judecată sau prin tergiversarea executării hotărârilor judecătorești.
18. Perfecționarea mecanismului de monitorizare a executării în termen a deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) la nivel național.
19. Modificarea legislației naționale în conformitate cu recomandările Consiliului Europei cu privire la statutul agentului guvernamental și modul lui de operare pentru a asigura buna respectare a Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Republica Moldova.
20. Aplicarea noii legislații pentru asigurarea activității eficiente a Oficiului Avocatului Poporului.
21. Consolidarea cadrului normativ ce reglementează activitatea și competențele Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.
22. Dezvoltarea și aplicarea eficientă a asistenței juridice garantate de stat.
23. Dezvoltarea principiului accesului liber la justiție prin extinderea subiecților cu drept de reprezentare în judecată.

D. Asigurarea supremației legii

1. Revizuirea procedurilor de accesare în profesia de avocat, pe baze de merit, prin asigurarea transparenței și dreptului de contestare, consolidarea organelor de autoadministrare și a mecanismului de răspundere disciplinară a avocaților.
2. Dezvoltarea sistemului de răspundere disciplinară a notarilor, precum și revizuirea principiului de stabilire a costurilor pentru serviciile notariale.
3. Îmbunătățirea procesului de executare a deciziilor instanțelor de judecată naționale și a deciziilor CEDO, precum și a hotărârilor arbitrale. Perfecționarea mecanismului de administrare și comercializare a bunurilor în cadrul procedurilor de executare.
4. Promovarea și susținerea implementării medierii prin consolidarea Consiliului de mediere, ridicarea profesionalismului mediatorilor prin specializarea acestora și crearea centrelor de mediere. Instituirea mecanismului medierii garantate de stat.
5. Crearea și dezvoltarea e-Dosarului prin asigurarea interoperabilității sistemelor informaționale e-Procuratura, Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor și

a altor instrumente relevante din domeniul justiției. Aplicarea sistemelor informaționale și a registrelor electronice (e-Executare, e-Notariat, e-Arest, e-Probațiune, e-Licențe, Registrul electronic al procurilor, Registrul persoanelor autorizate, Registrul de stat al actelor de stare civilă).

6. Modernizarea statisticii judiciare prin dezvoltarea unui sistem informațional de colectare, analiză și raportare a datelor, precum și stabilirea unor indicatori de calitate.
7. Consolidarea sistemului de expertiză judiciară prin concretizarea statutului expertului judiciar, dezvoltarea expertizelor judiciare de alternativă, crearea infrastructurii și a bazei metodologice moderne la efectuarea expertizelor.
8. Perfecționarea mecanismului de publicare a hotărârilor judecătorești și extinderea accesului public la dosare, cu respectarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal.

VI. AFACERILE INTERNE ȘI SIGURANȚA CETĂȚEANULUI

1. Elaborarea unei viziuni integrate privind reforma sistemului organelor de ocrotire a normelor de drept din Republica Moldova.
2. Realizarea activităților menite să asigure creșterea nivelului de încredere a societății în poliție.
3. Reducerea timpului de intervenție la apelurile cetățenilor până la 15 minute.
4. Delimitarea clară a atribuțiilor de supraveghere și exercitare a acțiunilor de urmărire penală.
5. Implementarea criteriilor europene și internaționale de apreciere a rezultatelor activității instituțiilor de drept.
6. Promovarea în instituțiile de drept a unei politici de cadre eficiente, bazate pe concurs public, perfecționarea continuă cu suportul specialiștilor din străinătate.
7. Consolidarea capacităților de instruire a angajaților din instituțiile de drept.
8. Instituirea statutului special unic pentru angajații Ministerului Afacerilor Interne.
9. Regionalizarea structurilor teritoriale ale poliției.
10. Extinderea sistemului de monitorizare video a traficului și a ordinii publice pe întreg teritoriul țării; adaptarea cadrului legal pentru funcționarea acestuia.
11. Descentralizarea serviciilor polițienești și a celor din domeniul situațiilor excepționale prin transferul unor atribuții de administrare către autoritățile locale, inclusiv dezvoltarea conceptului de gardian public.
12. Renovarea tuturor sectoarelor de poliție și dotarea subdiviziunilor polițienești cu mijloace de intervenție moderne și euroconforme.

13. Asigurarea interconectării sistemelor informaționale și de comunicare ale instituțiilor de drept și control, implementarea „dosarului electronic”.
14. Profesionalizarea trupelor de carabinieri.
15. Consolidarea managementului integrat al frontierei de stat și a sistemului de gestionare a migrației.
16. Crearea punctelor comune de control la frontiera de stat.
17. Consolidarea intervențiilor integrate ale polițiștilor, pompierilor și medicilor la situațiile de urgență. Continuarea implementării serviciului SMURD.
18. Extinderea rețelei remizelor de pompieri și salvatori pe întreg teritoriul țării, renovarea graduală a parcului de autospeciale.
19. Crearea sistemului de înștiințare a populației despre apariția pericolelor de producere a situațiilor excepționale (în baza tehnologiei CellBroadcast).

VII. BUNA GUVERNARE

A. Administrația centrală și locală

1. Adoptarea și implementarea Strategiei de Bună Guvernare.
2. Consolidarea cadrului normativ și a capacităților administrației publice în elaborarea, monitorizarea și evaluarea politicilor Guvernului.
3. Raționalizarea structurii administrației publice conform priorităților de dezvoltare.
4. Îmbunătățirea sistemului de motivare financiară și nonfinanciară în cadrul administrației publice.
5. Asigurarea dialogului cu părțile interesate în procesul de luare a deciziilor, inclusiv prin plasarea online a datelor guvernamentale cu caracter public.
6. Asigurarea mecanismului de monitorizare și responsabilizare a autorităților administrației publice privind modul de exercitare a atribuțiilor, nivelul de realizare a angajamentelor și administrarea bugetului: prezentarea de către miniștri în Parlament a rapoartelor privind resursele cheltuite și reformele realizate, în baza strategiilor sectoriale de cheltuieli, plasarea obligatorie pe paginile web a rapoartelor de activitate, elaborate în baza planurilor anuale de acțiuni.
7. Instituirea și asigurarea activității eficiente a Corpului de control al Prim-ministrului.
8. Asigurarea vizibilității și transparenței asistenței externe.
9. Diversificarea cooperării tehnice și financiare cu partenerii externi de dezvoltare.
10. Descentralizarea și consolidarea autorităților administrației publice locale (instituțional și administrativ).

11. Dezvoltarea cadrului legal conform principiilor constituționale privind descentralizarea serviciilor publice și autonomia locală, precum și prevederilor Cartei Europene a Autonomiei Locale.
12. Consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice responsabile de domeniul administrației publice locale și de colaborarea intersectorială pe segmentul dezvoltare locală și regională.
13. Elaborarea și promovarea concepției de reformă teritorial-administrativă în spiritul delegării competențelor și facilitării accesului cetățenilor la serviciile publice.
14. Asigurarea autonomiei decizionale, organizaționale, financiare și bugetare a autorităților publice locale.
15. Asigurarea transparenței procesului decizional și creșterea nivelului de participare a populației prin instituirea mecanismelor și practicilor de organizare a audierilor și a dezbaterilor publice la nivel local, în special în mediul rural, în procesul elaborării bugetului local, a strategiilor de dezvoltare locală etc.
16. Promovarea și stimularea politicilor de cooperare intercomunitară pentru prestarea serviciilor publice de calitate.
17. Consolidarea dialogului direct, sistematic și instituționalizat între administrația publică centrală și cea locală.
18. Direcționarea coerentă a competențelor, resurselor, responsabilităților, în baza estimărilor capacităților administrative ale autorităților publice locale, pentru furnizarea la nivel local și regional a unor servicii publice de calitate.
19. Transmiterea către administrația publică locală a competențelor privind constatarea și sancționarea unor fapte ilegale ce țin de organizarea vieții la nivel comunitar.
20. Dezvoltarea managementului performanței în administrația publică.
21. Diversificarea mecanismelor de menținere a personalului performant.
22. Dezvoltarea competențelor profesionale ale funcționarilor publici.

B. Finanțele publice

1. Evaluarea strategică a eficienței cheltuielilor publice la nivel de sectoare și instituții.
2. Asigurarea bunei implementări a Strategiei de descentralizare financiară, în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale.
3. Intensificarea controlului asupra gestionării resurselor financiare, inclusiv externe.
4. Implementarea sistemului „Trezorerie în timp real”, care să ofere accesul publicului la informații privind fluxurile financiare, veniturile și cheltuielile

publice, datoria publică, gestionarea proprietății publice, contractele de achiziții de mărfuri, lucrări și servicii publice, precum și privind subvențiile și ajutorul de stat.

5. Punerea în aplicare a sistemului de e-Achiziții și externalizarea graduală a serviciilor de achiziții publice. Crearea unei instituții independente de soluționare a contestațiilor referitoare la achizițiile publice.
6. Implementarea integrală și perfecționarea sistemului de bugetare pe programe bazat pe performanță.
7. Îmbunătățirea auditului intern și extern, precum și a controlului financiar, pentru asigurarea utilizării economice, eficiente și eficiente a banilor publici.
8. Promovarea unei politici bugetare prudente, previzibile și responsabile, care ar asigura stabilitatea pe termen mediu și lung a bugetului.
9. Dezvoltarea continuă a planificării bugetare multianuale.

C. Reforma serviciilor publice

1. Eliminarea continuă a serviciilor publice ineficiente și depășite de timp și prestarea serviciilor publice online și în regim mobil pentru toți cetățenii și pentru business.
2. Dezvoltarea platformei de e-Guvernare și a sistemului electronic național.
3. Introducerea votului electronic și susținerea formelor de democrație participativă prin sisteme informatice, inclusiv pentru a asigura implicarea la distanță a diasporei în procesele social-politice interne.
4. Implementarea cadrului de interoperabilitate a sistemelor informaționale de stat.
5. Implementarea sistemului unic de circulație electronică a documentelor în cadrul autorităților publice centrale.
6. Implementarea și asigurarea funcționalității Portalului guvernamental al serviciilor publice electronice.
7. Elaborarea și implementarea regulamentelor administrative care determină modul de prestare a serviciilor publice electronice.
8. Consolidarea centrelor de date departamentale și dezvoltarea platformei tehnologice guvernamentale comune (MCloud) în conformitate cu standarde internaționale.
9. Promovarea investițiilor inteligente în IT în cadrul autorităților publice centrale.

VIII. POLITICI SOCIALE PROACTIVE

A. Muncă, migrația de muncă și politici salariale

1. Perfecționarea legislației privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.
2. Promovarea măsurilor de prevenire a șomajului și de stimulare a angajatorilor în vederea integrării pe piața muncii a grupurilor vulnerabile.
3. Adoptarea unui nou Cod al muncii și a altor acte normative în domeniul muncii, ajustate la cerințele moderne ale economiei de piață, având drept scop asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale ambelor părți ale raporturilor de muncă.
4. Transpunerea în legislația națională a directivelor Uniunii Europene în domeniul raporturilor de muncă, securității și sănătății în muncă.
5. Ajustarea Nomenclatorului meseriilor (profesiilor) pentru instruirea și pregătirea cadrelor în învățământul secundar profesional la necesitățile economice ale țării.
6. Elaborarea unui mecanism de estimare a cererii de forță de muncă pentru pregătirea cadrelor de specialitate cu finanțare de la bugetul de stat.
7. Facilitarea elaborării și implementării standardelor ocupaționale.
8. Asigurarea condițiilor pentru migrația legală și îmbunătățirea statutului social al lucrătorilor migranți în statele de destinație prin încheierea acordurilor bilaterale în domeniul migrației de muncă.
9. Implementarea programelor de informare și consiliere a cetățenilor pentru întreg procesul/ciclul migrațional, pentru a asigura o migrație legală și sigură a cetățenilor.
10. Promovarea și implementarea unui program complex, multidisciplinar și interinstituțional de reintegrare a persoanelor revenite de peste hotare.
11. Majorarea graduală a salariului minim pe țară în vederea creșterii protecției sociale a salariaților cu retribuție mică.

B. Asigurări sociale

1. Asigurarea stabilității, durabilității și transparenței sistemului public de asigurări sociale.
2. Stabilirea prestațiilor de asigurări sociale în baza contribuțiilor de asigurări sociale achitate.
3. Efectuarea schimbărilor parametrice în sistemul de pensionare în vederea eficientizării formulelor de calcul și indexare a pensiilor; echilibrarea cuantumurilor contribuțiilor achitate de angajatori și angajați.

4. Unificarea condițiilor de pensionare pentru toate categoriile de persoane.
5. Examinarea oportunității de instituire a pensiei de bază.
6. Valorizarea venitului asigurat realizat după 1 ianuarie 1999.
7. Evaluarea oportunității de dezvoltare a pilonilor suplimentari de pensii.
8. Implementarea certificatelor electronice de concediu medical.
9. Asigurarea transferabilității beneficiilor sociale pentru lucrătorii migranți în baza acordurilor bilaterale semnate de Republica Moldova.

C. Asistență socială

1. Asigurarea accesului la servicii sociale de calitate pentru persoanele în situație de dificultate, inclusiv prin perfecționarea cadrului normativ care reglementează modul de organizare și funcționare a serviciilor sociale.
2. Monitorizarea și evaluarea calității serviciilor sociale prin implementarea eficientă a mecanismelor de acreditare și inspecție a prestatorilor de servicii sociale.
3. Sporirea eficienței asistenței sociale prin adoptarea unui nou model de management al structurilor teritoriale de asistență socială.
4. Consolidarea resurselor umane din domeniul asistenței sociale prin implementarea unui mecanism eficient de instruire și evaluare profesională.
5. Îmbunătățirea metodologiei de acordare a ajutorului social, cu asigurarea orientării către categoriile defavorizate, și creșterea numărului de excluziuni din sistemul de ajutor social ca urmare a activării sociale.
6. Implementarea modelului funcțional de determinare a abilității.
7. Implementarea recomandărilor și observațiilor Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități.
8. Elaborarea unui mecanism imparțial de evaluare a beneficiarilor de alocații de dizabilitate în vederea stabilirii capacității de muncă.
9. Prevenirea instituționalizării copiilor prin dezvoltarea serviciilor alternative.
10. Prevenirea și combaterea violenței, neglijării, exploatării copiilor și promovarea practicilor nonviolente în educația copiilor.
11. Dezvoltarea politicilor proactive de susținere a familiilor cu copii.
12. Reformarea sistemului rezidențial de îngrijire a persoanelor cu dizabilități mintale.
13. Consolidarea capacităților angajaților instituțiilor publice implicate în procesul de incluziune socială.

D. Politici de gen

1. Promovarea măsurilor afirmative pentru asigurarea creșterii reprezentării femeilor în funcții decizionale în structurile de reprezentare publică și politică.
2. Îmbunătățirea mecanismelor de conciliere a vieții de familie cu cea profesională.
3. Consolidarea capacităților naționale în domeniul combaterii violenței în familie.
4. Dezvoltarea instrumentelor eficiente de creditare și susținere a femeilor în dezvoltarea afacerilor proprii.
5. Facilitarea și sporirea participării femeilor în viața politică și în procesul de luare a deciziilor, prin modificarea cadrului legal în vederea introducerii obligativității cotei minime de reprezentare.
6. Dezvoltarea cadrului legislativ și de politici în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie. Îmbunătățirea accesului victimelor traficului de ființe umane la servicii de calitate.
7. Sensibilizarea opiniei publice cu privire la prevenirea și eliminarea stereotipurilor de gen, precum și a condițiilor care generează situații discriminatorii în diferite domenii.

IX. EDUCAȚIA

1. Implementarea Codului educației.
2. Implementarea Strategiei de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”.
3. Implementarea Strategiei de dezvoltare a învățământului vocațional/tehnic pe anii 2013-2020.
4. Modernizarea curriculară pentru asigurarea relevanței studiilor și integrării socioprofesionale depline.
5. Elaborarea și implementarea unui program național pentru sporirea calității resursei umane în educație, inclusiv prin regândirea învățământului pedagogic.
6. Elaborarea și implementarea unui sistem de salarizare motivant pentru resursa umană din educație.
7. Crearea și consolidarea structurală și funcțională a instituțiilor de asigurare a calității în învățământ.
8. Evaluarea calității programelor și instituțiilor de învățământ în vederea acreditării sau autorizării provizorii de funcționare.
9. Implementarea tehnologiilor informaționale la toate treptele de învățământ.
10. Restructurarea rețelei și îmbunătățirea calității infrastructurii instituțiilor de învățământ.

11. Elaborarea și implementarea mecanismelor de asigurare a transparenței și a participării comunității la procesele decizionale privind dezvoltarea și administrarea eficientă a instituțiilor de învățământ.
12. Consolidarea activității de cercetare în instituțiile de învățământ superior.
13. Integrarea instituțiilor de învățământ superior în Aria Europeană Comună a Învățământului Superior.
14. Stimularea implicării mediului economic în educație.
15. Sporirea accesului și a gradului de participare la educație și formare profesională pe parcursul întregii vieți.
16. Crearea unui cadru național de calificare pentru a îmbunătăți transparența și recunoașterea competențelor și calificărilor, inclusiv a celor dobândite în context informal și nonformal.

X. SĂNĂTATEA

1. Promovarea și educarea de timpuriu a modului sănătos de viață.
2. Dezvoltarea și implementarea sistemelor informaționale integrate în sănătate, lansarea rețelei electronice, continuarea implementării domeniului e-Sănătate.
3. Modernizarea serviciului de supraveghere de stat a sănătății publice, cu accent pe necesitățile populației și coordonare la nivel local.
4. Delimitarea competențelor de control de stat între structurile de supraveghere de stat a sănătății publice și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.
5. Intensificarea acțiunilor în domeniul controlului tutunului, inclusiv prin creșterea accizelor pentru produsele din tutun și băuturile alcoolice.
6. Modernizarea asistenței medicale primare și a celei de ambulatoriu, în special privind maladiile netransmisibile, planificarea familiei și sănătatea mintală.
7. Regionalizarea serviciilor spitalicești de înaltă performanță.
8. Consolidarea serviciului de asistență medicală urgentă prespitalicească, sporirea coordonării, reducerea fragmentărilor în domeniu.
9. Abilitarea pacientului cu capacități decizionale în gestiunea propriei sănătăți.
10. Efectuarea screeningului la nivel național pentru diferite categorii de populație.
11. Implementarea standardelor internaționale de prevenire și combatere a bolilor transmisibile.
12. Perfecționarea mecanismului de oferire a medicamentelor compensate și extinderea substanțială a listei de medicamente compensate.
13. Revizuirea mecanismului de acreditare a instituțiilor medicale și farmaceutice, cu accent pe calitatea serviciilor și performanță.
14. Revizuirea categoriilor de populație asigurate de stat în vederea subvenționării focusate a categoriilor socialmente vulnerabile.

15. Orientarea pachetului de servicii medicale de bază către serviciile cost-eficiente, cu un impact major asupra sănătății populației.
16. Sporirea ponderii populației contributive, prin includerea tuturor angajaților în lista plătitorilor de prime de asigurare obligatorie de asistență medicală.
17. Asigurarea contractării strategice din fondurile publice de sănătate în conformitate cu obiectivele politicilor din domeniul sănătății.
18. Finanțarea prestatorilor de servicii medicale în bază de rezultate și performanțe, fortificarea mecanismului de plată bazat pe DRG.
19. Optimizarea sistemului de salarizare și de performanță al personalului medical și motivarea angajării personalului medical în localitățile rurale și centrele raionale.
20. Sporirea alocațiilor financiare pentru dezvoltarea serviciilor medicale calitative pentru mamă și copil.
21. Revizuirea politicilor de formare a prețurilor la medicamente și de achiziționare a acestora din mijloacele publice.
22. Modernizarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor medico-sanitare publice. Sporirea rolului autorităților publice locale în modernizarea instituțiilor din teritoriu.

XI. CULTURA

1. Elaborarea cadrului legal pentru protejarea și promovarea patrimoniului cultural național și pentru promovarea creativității artistice și a industriilor culturale.
2. Formarea și dezvoltarea sistemului de documentare, evidență, conservare și protejare a patrimoniului cultural național.
3. Valorificarea și integrarea patrimoniului cultural în proiecte de dezvoltare comunitară naționale și locale.
4. Promovarea și integrarea patrimoniului cultural național în sistemul valorilor europene și mondiale.
5. Revitalizarea și dezvoltarea infrastructurii culturale naționale.
6. Promovarea politicii de formare a centrelor culturale comunitare.
7. Modernizarea și diversificarea ofertei de servicii culturale.
8. Îmbunătățirea și consolidarea sistemului educațional-artistice național.
9. Dezvoltarea industriilor culturale și protejarea meseriilor tradiționale.
10. Consolidarea relațiilor culturale internaționale, inclusiv cu diaspora moldovenească.
11. Implementarea managementului bazat pe performanță în instituțiile culturale de interes public.

12. Implementarea modelelor de finanțare competitivă pentru susținerea politicilor culturale și a oamenilor din sfera culturii.
13. Formarea capacităților instituționale necesare implementării Strategiei de dezvoltare a culturii „Cultura 2020”.
14. Acordarea suportului pentru implementarea, în comun cu partenerii din țară și de peste hotare, a Programului național de digitalizare a bibliotecilor publice.

XII. TINERET ȘI SPORT

1. Promovarea și stimularea participării tinerilor în cadrul diferitor programe de mobilitate.
2. Dezvoltarea și consolidarea rețelei consiliilor locale de tineret, astfel încât să fie extinsă aria de acoperire teritorială a acestora.
3. Crearea sistemelor de orientare, consiliere și calificare în domeniul muncii și al viitoarelor oportunități de muncă. Promovarea accesului la piața muncii și asigurarea calității locurilor de muncă.
4. Promovarea acțiunilor de voluntariat, sensibilizarea populației referitor la valoarea voluntariatului și recunoașterea socială a muncii prestate de către voluntari.
5. Dezvoltarea cadrului normativ și metodologic de acreditare a serviciilor pentru tineri, precum și asigurarea calității acestor servicii.
6. Creșterea numărului de beneficiari ai programelor de internship.
7. Extinderea mecanismului de stimulare a tinerilor care se angajează la lucru în mediul rural și în orașele mici.
8. Dezvoltarea programelor de abilitare economică și promovare a antreprenoriatului în rândul tinerilor, inclusiv prin diversificarea oportunităților de inițiere a afacerilor.
9. Dezvoltarea infrastructurii sportive existente și modernizarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor sportive.
10. Susținerea sportivilor de performanță cu rezultate la nivel național și internațional.

XIII. MASS-MEDIA

1. Adoptarea Concepției de dezvoltare a mass-mediei în vederea asigurării pluralismului și libertății presei.
2. Elaborarea și promovarea mecanismului legal care să asigure securitatea spațiului informațional al Republicii Moldova și neadmiterea destabilizării situației interne sau favorizării anumitor actori politici prin influențe mediatice externe cu caracter propagandistic.

3. Revizuirea mecanismelor anticoncentrare existente prin promovarea unor prevederi clare privind transparența proprietății mass-mediei (inclusiv structura acționariatului și identitatea beneficiarului final), a unui sistem de control asupra concentrării proprietății și de sancționare pentru nerespectarea prevederilor legale.
4. Adoptarea unui nou Cod al audiovizualului.
5. Continuarea reformelor la Instituția publică națională a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” pentru ca aceasta să servească, în primul rând, intereselor publicului și instituirea unor mecanisme suplimentare în vederea excluderii imixtiunii politicului în activitatea audiovizualului public.
6. Revizuirea mecanismelor legale de asigurare a independenței Consiliului Coordonator al Audiovizualului în scopul consolidării calității sale de garant al interesului public în domeniul audiovizualului și al excluderii imixtiunii politice în activitatea acestuia.
7. Introducerea în Codul audiovizualului a unor prevederi care ar obliga Consiliul Coordonator al Audiovizualului să desfășoare cu regularitate monitorizări privind asigurarea pluralismului de opinii în programele audiovizuale și privind respectarea drepturilor omului.
8. Revizuirea procedurii de sancționare graduală și majorarea amenzilor pentru încălcarea prevederilor Codului audiovizualului, în conformitate cu practicile europene.
9. Abrogarea Legii presei și integrarea prevederilor pertinente ale acesteia în conținutul altor texte normative.
10. Ajustarea Legii cu privire la secretul de stat, Legii cu privire la secretul comercial, Legii privind contracararea activității extremiste, Codului contravențional al Republicii Moldova și a altor acte legislative și normative la standardele internaționale din domeniul accesului la informație și la prevederile Legii privind accesul la informație.
11. Ajustarea Legii privind accesul la informație la cerințele erei digitale și la practicile de guvernare electronică.
12. Asigurarea implementării Legii privind deetimizarea publicațiilor periodice publice, efectuarea controalelor privind realizarea prevederilor legii și aplicarea sancțiunilor administrative persoanelor care nu au asigurat implementarea acesteia în termenele stabilite.
13. Liberalizarea pieței de distribuție a presei scrise.
14. Revizuirea legislației naționale în domeniul publicității, adoptarea unui set de mecanisme de limitare a publicității străine în spațiul mediatic autohton.
15. Îmbunătățirea proiectului Programului de tranziție la televiziunea digitală terestră și aprobarea urgentă a acestuia. Excluderea elementelor de monopolizare a domeniului de digitalizare și monitorizarea socială permanentă a realizării Programului de tranziție la televiziunea digitală terestră.

16. Modificarea legislației în domeniul achizițiilor publice pentru a asigura plasarea publicității din bani publici doar în ziarele sau presa online auditate de structuri specializate credibile.

XIV. DIASPORA

1. Aprobarea și implementarea Strategiei „Diaspora 2025”.
2. Implementarea abordării integrate și multidimensionale a problemei migrației și diasporei la elaborarea politicilor și programelor naționale și locale.
3. Consolidarea Biroului pentru relații cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat ca instituție ce asigură coordonarea politicilor publice destinate diasporei. Delimitarea instituțională clară dintre Biroul Relații Interetnice și Biroul pentru relații cu diaspora, cu transferul către ultima a tuturor atribuțiilor și competențelor ce țin de diasporă.
4. Perfecționarea mecanismului și facilitarea recunoașterii diplomelor și calificărilor educaționale naționale și a celor obținute peste hotare.
5. Dezvoltarea serviciilor electronice pentru facilitarea accesului diasporei.
6. Finalizarea și implementarea cadrului legal pentru coletărie.
7. Elaborarea și implementarea programelor destinate copiilor rămași în țară.
8. Creșterea numărului programelor cu și pentru diasporă, în vederea păstrării identității naționale, promovării tradițiilor și patrimoniului cultural, și organizarea proiectelor tematice pentru o mai bună promovare a imaginii Moldovei peste hotare.
9. Diversificarea serviciilor de predare complementară (online, la distanță) pentru copiii din diasporă.
10. Susținerea școlilor duminicale și a cursurilor de limbă română din diasporă.
11. Susținerea angajamentului cu copiii din diasporă, inclusiv programul DOR.
12. Crearea parteneriatelor dintre diaspora științifică și universitățile din Republica Moldova pentru schimb de profesori și reîntoarceri profesionale.
13. Extinderea programelor pentru tinerii din diasporă, inclusiv stagii și angajare.
14. Susținerea activităților de caritate promovate de membrii diasporei.
15. Dezvoltarea unui set de instrumente financiare pentru atragerea investițiilor diasporei: Fondul de economii și investiții pentru migranți, Diaspora Bonds, securizarea remitențelor, RED (remitențe pentru dezvoltarea economică) și platformele de multifinanțare. Elaborarea mecanismelor pentru securizarea investițiilor migranților.

XV. MINORITĂȚI NAȚIONALE

1. Elaborarea și aplicarea Strategiei de integrare a minorităților naționale din Republica Moldova.
2. Crearea condițiilor necesare pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a persoanelor aparținând minorităților naționale.
3. Facilitarea dialogului intercultural și consolidarea apartenenței civice a minorităților naționale față de statul Republica Moldova.
4. Facilitarea accesului persoanelor aparținând minorităților naționale la mijloacele de informare pentru promovarea toleranței și pluralismului cultural.
5. Încurajarea cunoașterii culturii, istoriei, limbii și religiei atât ale minorităților naționale, cât și ale majorității etnice.
6. Asigurarea condițiilor necesare pentru studierea și aplicarea limbii de stat de către cetățenii alolingvi, inclusiv adulți.
7. Asistarea asociațiilor obștești ale minorităților naționale în realizarea activităților lor statutare.

XVI. PROTECȚIA MEDIULUI

1. Realizarea reformei instituționale și funcționale în sector.
2. Integrarea principiilor de dezvoltare durabilă, dezvoltare economică verde și de schimbări climatice în toate sectoarele economiei naționale.
3. Crearea unui sistem de monitoring integrat și de control al calității mediului.
4. Crearea sistemului informațional integrat de mediu și asigurarea accesului cetățenilor la acesta.
5. Sporirea nivelului de educație și cultură ecologică a cetățenilor.
6. Implementarea unor mecanisme eficiente de reglementare și control de mediu: autorizații integrate de mediu, instrumente economice, taxe ecologice, plăți pentru poluare, răspunderea extinsă a producătorului.
7. Implementarea sistemului de gestionare integrată a resurselor de apă conform principiului de bazin hidrografic. Asigurarea cetățenilor Republicii Moldova cu apă potabilă de calitate și cu servicii de sanitație.
8. Îmbunătățirea calității solurilor, managementul durabil al terenurilor, reconstrucția ecologică a terenurilor degradate, afectate de alunecări și a fîșiilor de protecție a terenurilor agricole.
9. Gestionarea durabilă și protecția resurselor minerale utile, inclusiv a resurselor de petrol și gaze naturale.

10. Extinderea suprafețelor de păduri pînă la 15% din teritoriul țării și a ariilor naturale protejate de stat pînă la 8% din teritoriu, precum și asigurarea managementului eficient și durabil al ecosistemelor naturale.
11. Reducerea riscurilor și protecția împotriva dezastrelor.
12. Implementarea măsurilor de reducere a poluării aerului de la sursele de transport și activitățile economice.
13. Dezvoltarea infrastructurii regionale de eliminare a deșeurilor menajere solide și a sistemelor de colectare selectivă și reciclare a deșeurilor.
14. Crearea sistemelor de colectare, tratare, valorificare sau eliminare a fluxurilor de deșeuri specifice și periculoase.
15. Evacuarea și distrugerea stocurilor de deșeuri de poluanți organici persistenti.
16. Ratificarea și implementarea Convenției de la Minamata cu privire la mercur.
17. Crearea sistemului de gestionare a substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață.
18. Promovarea în mediul de business a responsabilității corporative în domeniul calității și protecției mediului natural.
19. Promovarea „tehnologiilor și practicilor prietenoase mediului” în economia națională.
20. Elaborarea schemelor de coerență ecologică pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova.
21. Implementarea sistemului de circulație a certificatelor verzi pentru diminuarea poluării mediului.
22. Extinderea cooperării internaționale în domeniul mediului pentru facilitarea transferului de tehnologii și preluarea produselor inovatoare.
23. Asigurarea participării Republicii Moldova la mecanismele de finanțare în domeniul protecției mediului la nivel internațional.

XVII. SOCIETATEA CIVILĂ

1. Dezvoltarea la nivel național și local a mecanismelor de promovare a participării organizațiilor societății civile la procesul decizional.
2. Reformarea mecanismului de înregistrare și reînregistrare a organizațiilor necomerciale pentru asigurarea respectării libertății de asociere.
3. Reformarea cadrului legal cu privire la filantropie și sponsorizare în vederea asigurării durabilității și independenței organizațiilor neguvernamentale.
4. Perfecționarea reglementărilor privind impozitarea organizațiilor societății civile.
5. Promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile prin adoptarea procedurii de aplicare a prevederilor legale cu privire la

direcționarea de către persoane fizice și juridice a unei părți din impozit către organizațiile de utilitate publică.

6. Asigurarea transparenței în activitatea Comisiei de certificare prin publicarea deținătorilor certificatului de utilitate publică, a datelor privind activitatea și deciziile Comisiei.
7. Simplificarea accesului la procedura de deducere a donației și îmbunătățirea mecanismului necesar în cazul persoanelor fizice și juridice.
8. Reglementarea mecanismului și procedurii de participare și de eligibilitate a organizațiilor neguvernamentale pentru prestarea serviciilor sociale, de sănătate, de formare a deprinderilor etc.
9. Definirea cadrului legal cu privire la antreprenoriatul social și cumpărarea serviciilor sociale.